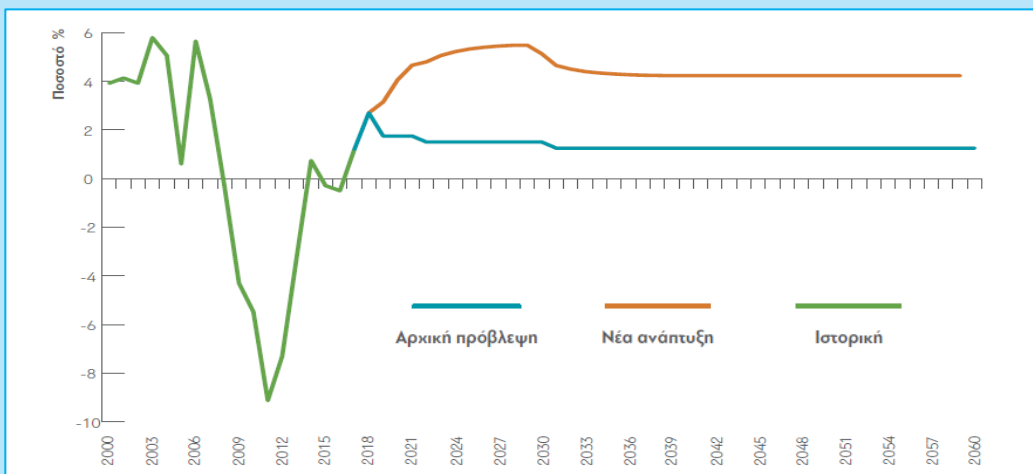

Οικονομική πολιτική νέας γενιάς, για ευημερία που δεν χαρίζεται με δανεικά, αλλά κερδίζεται με σκληρή δουλειά!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με μια νέα [μελέτη της διαΝΕΟσις](#), μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά εφόσον, πρώτον, στο πλαίσιο ενός συμβιβασμού με τους δανειστές, μεταφερθούν πόροι από την εξυπηρέτηση του χρέους σε παραγωγικές επενδύσεις, ύψους 2 π.μ. του ΑΕΠ μέχρι το 2030 και 1 π.μ. του ΑΕΠ από εκεί και πέρα σε μόνιμη βάση, ικανές να δημιουργήσουν ρυθμούς ανάπτυξης που να καθιστούν το χρέος βιώσιμο από τα μέσα της δεκαετίας του 2020, δεύτερον, καταργηθούν οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων (6,67% επί του μικτού μισθού) και δημιουργηθεί ένα διανεμητικό σύστημα νοητής κεφαλαιοποίησης για τις κύριες συντάξεις, και τρίτον, απλοποιηθεί το φορολογικό σύστημα με ενοποίηση και μείωση συντελεστών (20% βασικός συντελεστής φόρου εισοδήματος για φυσικά και νομικά πρόσωπα και για ΦΠΑ). Παρά τις όποιες τεχνικές διαφοροποιήσεις, οι προτάσεις αυτές είναι ενδεικτικές μιας νέας γενιάς παρεμβάσεων οικονομικής πολιτικής, που αναγνωρίζουν τις δυσκολίες στην εφαρμογή τους, και λαμβάνουν ως δεδομένους τους δημοσιονομικούς περιορισμούς που θα εξακολουθήσουν να υφίστανται στη μετα-Μνημονιακή περίοδο. Ειδικότερα, η κατάργηση των εισφορών των εργαζομένων, ταυτόχρονα με τη μείωση του αφορολογήτου, διατηρεί ανέπαφο το διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών, και, συνεπώς, συντελεί στην αποδοχή από την κοινωνία της αναγκαίας επέκτασης της φορολογικής βάσης. Τέτοιου είδους προτάσεις έχει ανάγκη ο τόπος μας, καθώς εντάσσονται στη λογική του ότι η ευημερία κερδίζεται, και δεν χαρίζεται με δανεικά, όπως στο παρελθόν. Ο ΣΕΒ διαχρονικά στηρίζει την ανάγκη για μεγαλύτερες επενδύσεις, και πιστεύει ότι η μείωση των συντελεστών φορολογίας και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, που μειώνουν το μη μισθολογικό κόστος, είναι πολιτικές προς τη σωστή κατεύθυνση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας. Το όποιο βραχυπρόθεσμο δημοσιονομικό κόστος δεν πρέπει να μας κρατά εγκλωβισμένους στα γρανάζια της αδράνειας. Οι αναδιανεμητικές στρατηγικές δεν οδηγούν πουθενά εάν πρώτα δεν υπάρξει ανάπτυξη. Συνεπώς, έχει έλθει πλέον η ώρα, τώρα που ολοκληρώνεται το πρόγραμμα προσαρμογής, να εφαρμοσθούν πολιτικές που να δίνουν κίνητρα για αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, των επενδύσεων και των εξαγωγών. Δεν πρέπει, πάντως, να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης είναι μεν αναγκαία, αλλά για να γίνει και ικανή συνθήκη επανεκκίνησης της οικονομίας, πρέπει να συνοδεύεται από εμβάθυνση των διαρθρωτικών αλλαγών στους θεσμούς και τις αγορές.
- Οι αυξανόμενες ενδείξεις για μια σταθερή ανάκαμψη επηρεάζουν θετικά το οικονομικό κλίμα, το οποίο βελτιώθηκε περαιτέρω τον Φεβρουάριο του 2018 και διαμορφώθηκε στο υψηλότερο επίπεδο από τον Αύγουστο του 2014. Επιπλέον, ο όγκος λιανικών πωλήσεων ανέκαμψε τον Δεκέμβριο του 2017 (+2,2% εξαιρουμένων των καυσίμων), αν και η πτώση που σημείωσε τους προηγούμενους μήνες αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά τη συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ του 4ου τριμήνου του 2017. Αντίθετα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχώρησε ελαφρά για 2ο συνεχόμενο μήνα, ύστερα από μία περίοδο 9 μηνών ανοδικής πορείας, με τον προβληματισμό των νοικοκυριών αναφορικά με την οικονομική τους κατάσταση, τη γενικότερη κατάσταση της χώρας και, κυρίως, την εξέλιξη της ανεργίας να παραμένει έντονος. Παράλληλα, οι καταθέσεις των νοικοκυριών μειώθηκαν κατά -€1,1 δισ. τον Ιανουάριο του 2018 όπως αναμενόταν (έπειτα από αύξηση +€2,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2017, κυρίως λόγω της καταβολής των αγροτικών επιδοτήσεων, του κοινωνικού μερίσματος και του δώρου Χριστουγέννων), ενώ ο ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης επιχειρήσεων ήταν θετικός για 2ο συνεχόμενο μήνα (+0,4%). Την ίδια ώρα, η εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού τον Ιανουάριο του 2018 εμφανίζει βελτίωση σε σύγκριση με πέρυσι, ως αποτέλεσμα της αύξησης των εσόδων από πληρωμές κονδυλίων της Ε.Ε. για επενδύσεις, της καλής πορείας κυρίως των φόρων από προηγούμενα οικονομικά έτη και της μη επανάληψης δαπανών ανάληψης χρέους τρίτων φορέων, και παρά την αύξηση των δαπανών για τη μισθοδοσία του δημοσίου.

Εθνικός στόχος υπ' αριθμόν 1 η δυναμική ανάπτυξη άνω του 4%!

Εναλλακτικές υποθέσεις για τον ρυθμό ανάπτυξης (2018-2059)
(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Η επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας

Η επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας είναι το ζητούμενο σε μια νέα μελέτη της διαΝΕΟσις που υπογράφεται από τους Νίκο Χριστοδουλάκη, Μιλτιάδη Νεκτάριο και Χάρη Θεοχάρη («[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018). Η μελέτη έχει τρία αλληλοσυμπληρούμενα σκέλη, όπου, αντιστοίχως, ο κάθε συγγραφέας παρουσιάζει προτάσεις για, πρώτον, συμβιβασμό με τους δανειστές για τη μεταφορά πόρων σε δημόσιες επενδύσεις, στο πλαίσιο των πρωτογενών πλεονασμάτων που έχουν συμφωνηθεί, , δεύτερον, μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος με μείωση εισφορών για τις κύριες συντάξεις και κεφαλαιοποιητικό πυλώνα στις επικουρικές συντάξεις, και, τρίτον, απλοποίηση φορολογίας με ενοποίηση και μείωση συντελεστών. Και οι τρεις δέσμες προτάσεων αποσκοπούν στην αλλαγή του μίγματος πολιτικής έτσι ώστε η χώρα να εισέλθει σε μια ισχυρή αναπτυξιακή πορεία. Στο παρόν επιχειρείται μια κριτική εξέταση των προτάσεων στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης που, αργά ή γρήγορα, θα ενταθεί, καθώς ολοκληρώνεται το πρόγραμμα προσαρμογής και η χώρα επιστρέφει στις αγορές από το καλοκαίρι του 2018 και μετά.

Οι προτάσεις αυτές είναι ενδεικτικές των δυνατοτήτων που διανοίγονται από τη μείωση των συντελεστών των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σε συνδυασμό με τη μεταφορά πόρων σε επενδύσεις, για την επανεκκίνηση της οικονομίας.

Όλες οι προτάσεις που παρατίθενται προφανώς και έχουν αναπτυξιακό περιεχόμενο και, εάν εφαρμοζόντουσαν, θα είχαν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία. Σε κάθε περίπτωση, οι προτάσεις αυτές

είναι ενδεικτικές των δυνατοτήτων που διανοίγονται από τη μείωση των συντελεστών των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σε συνδυασμό με τη μεταφορά πόρων σε επενδύσεις, για την επανεκκίνηση της οικονομίας. Οι προτάσεις αυτές αξίζει να συζητηθούν και να εξειδικευθούν περαιτέρω. Είναι γενναίες προτάσεις που αναγνωρίζουν τους δημοσιονομικούς περιορισμούς και τις δυσκολίες στην εφαρμογή τους. Και ως τέτοιες, είναι ελπιδοφόρες καθώς εντάσσονται σε μια νέα γενιά οικονομικών πολιτικών που έχει ανάγκη ο τόπος μας στη νέα μετα-Μνημονιακή περίοδο.

Βάσει οικονομετρικής διερεύνησης του πολλαπλασιαστή δημοσίων επενδύσεων εκτιμάται, ότι μια αύξηση των δημοσίων επενδύσεων κατά 1 π.μ. του ΑΕΠ σε μόνιμη βάση μπορεί δυνητικά να προσθέσει στο ρυθμό ανάπτυξης 2,77 π.μ. σε μόνιμη βάση.

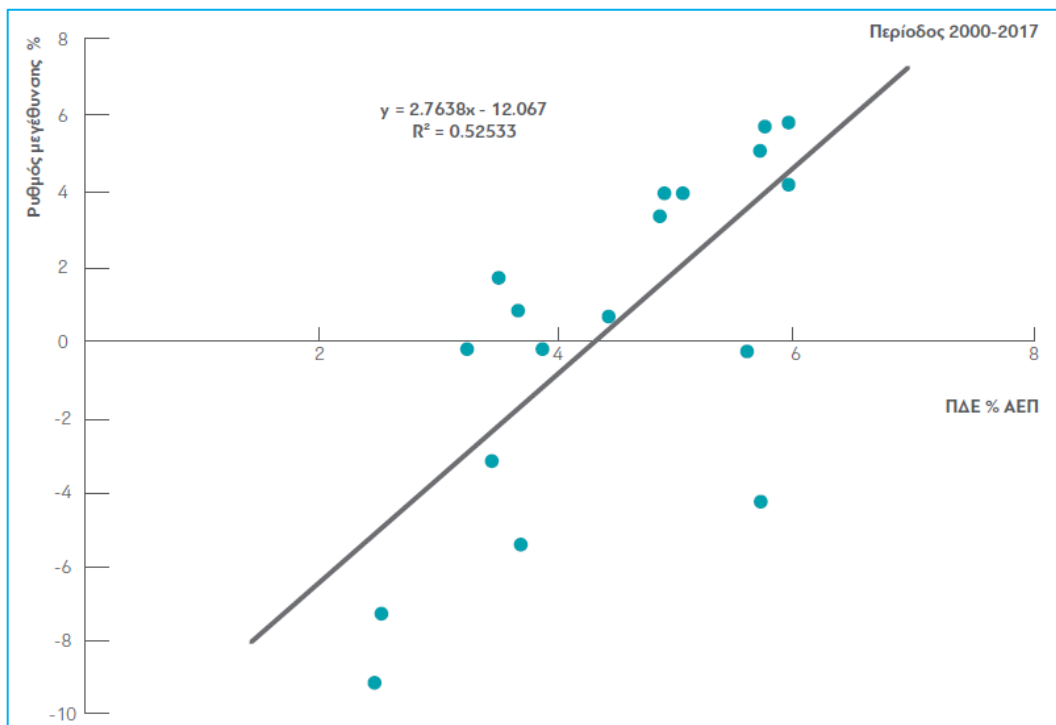
Η πρώτη πρόταση, κατ' ουσίαν, αφορά σε συμφωνία με τους δανειστές για μείωση βασικά των πληρωμών τόκων κατά 2 π.μ. του ΑΕΠ (την περίοδο 2019-2022, εντός του δημοσιονομικού πλαισίου επίτευξης ετήσιων πρωτογενών πλεονασμάτων ύψους 3,5 π.μ. του ΑΕΠ, και την αξιοποίηση των πόρων αυτών για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων και υποδομών. Καθώς έχει ήδη συμφωνηθεί ότι το πρωτογενές πλεόνασμα θα παραμείνει σε επίπεδα ίσα ή άνω, αλλά κοντά στις 2 π.μ. του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2023-2060, γίνεται η εύλογη υπόθεση ότι το πρωτογενές πλεόνασμα διαμορφώνεται σε 2,5 π.μ. του ΑΕΠ την περίοδο 2023-2029 και 2 π.μ. του ΑΕΠ την περίοδο 2030-2060, και για μεν την πρώτη περίοδο θεωρείται ότι συνεχίζεται η μεταφορά πόρων στις επενδύσεις ύψους 2 π.μ. του ΑΕΠ, ενώ για τη δεύτερη το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 1 π.μ. του ΑΕΠ.

Στο επόμενο βήμα, υπολογίζεται ότι οι παραγωγικές επενδύσεις ως ανωτέρω, προσθέτουν χονδρικά 2,5 π.μ. στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας που χρησιμοποιείται ως υπόθεση εργασίας στην άσκηση βιωσιμότητας του χρέους της Επιτροπής (1,5% στην μακροπρόθεσμη περίοδο). Συγκεκριμένα, βάσει οικονομετρικής διερεύνησης του πολλαπλασιαστή δημοσίων επενδύσεων, εκτιμάται ότι μια αύξηση των δημοσίων επενδύσεων κατά 1 π.μ. του ΑΕΠ σε μόνιμη βάση μπορεί δυνητικά να προσθέσει στο ρυθμό ανάπτυξης 2,77 π.μ. σε μόνιμη βάση (**Δ01**). Η πρόταση, αν και περιορίζεται στην επίπτωση των δημοσίων επενδύσεων στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας, θεωρεί ότι ισοδύναμο αποτέλεσμα θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω μεταρρυθμίσεων, που θα οδηγούσε σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων. Στην ουσία, η όλη άσκηση εκτιμά ότι ένας υψηλός ρυθμός ανάπτυξης, που προκαλείται με μεταφορά πόρων σε επενδύσεις, κάνει το χρέος βιώσιμο. Έτσι, και με την οικονομία να μεγεθύνεται με ρυθμό άνω του 4% το χρόνο, το χρέος μειώνεται σε επίπεδο κάτω του 100% του ΑΕΠ στα μέσα της δεκαετίας του 2020 και κάτω του 60% το 2040, ενώ οι ακαθάριστες δανειακές ανάγκες διατηρούνται χονδρικά κάτω του 20% του ΑΕΠ μακροχρόνια, όπως επιτάσσει η βιωσιμότητα του χρέους.

Ένα από τα θέματα, το οποίο χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση είναι η συμβατότητα με το πλαίσιο διαρκούς ελάφρυνσης της εξυπηρέτησης του ελληνικού χρέους, που παρέχεται *quid pro quo* από τους δανειστές, εφόσον διατηρείται σε μόνιμη βάση, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής, η δημοσιονομική πειθαρχία.

Παρόλο που το αποτέλεσμα αυτό είναι εφικτό, επί της ουσίας προτείνεται οι δανειστές, χωρίς συγκεκριμένες εγγυήσεις, να μας χαρίσουν ένα μεγάλο μέρος από τα λεφτά που τους χρωστάμε και εμείς να τα κάνουμε παραγωγικές επενδύσεις. Συγκεκριμένα, με πρωτογενή πλεονάσματα 3,5 π.μ. του ΑΕΠ την περίοδο 2019-2022, μόνο 1,5 π.μ. του ΑΕΠ πηγαίνει για την πληρωμή τόκων, ενώ το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 0,5 π.μ. του ΑΕΠ για την περίοδο 2030-

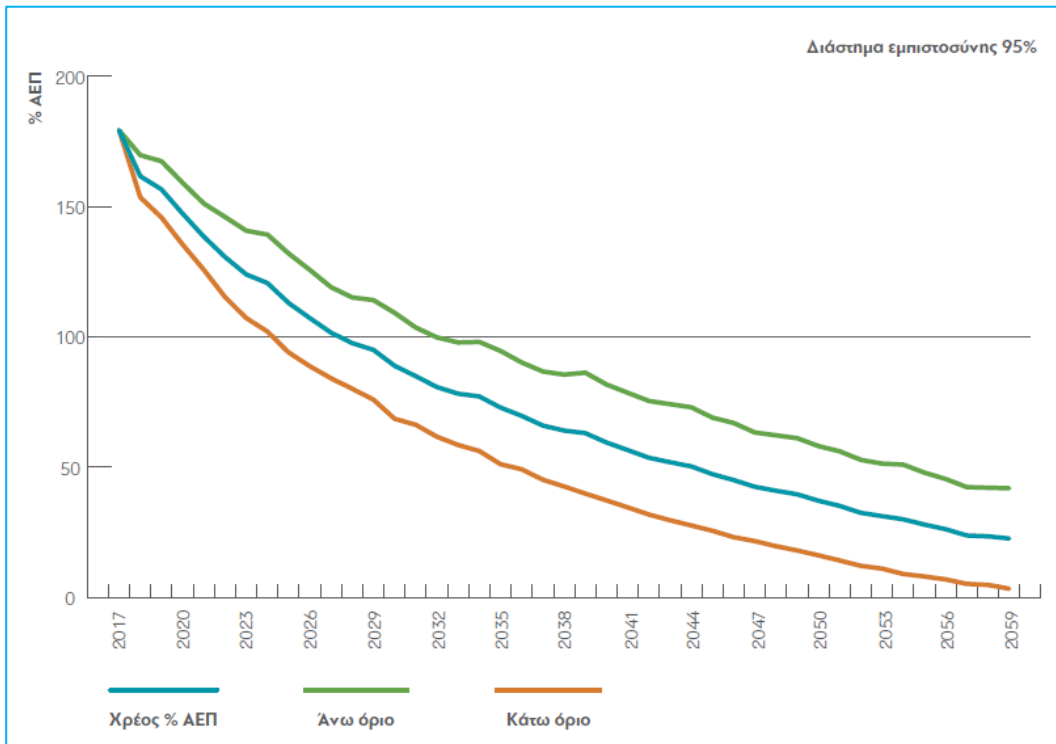
Δ01: Συσχέτιση μεγέθυνσης και δημοσίων επενδύσεων (2000 – 2017)

(*δια*ΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

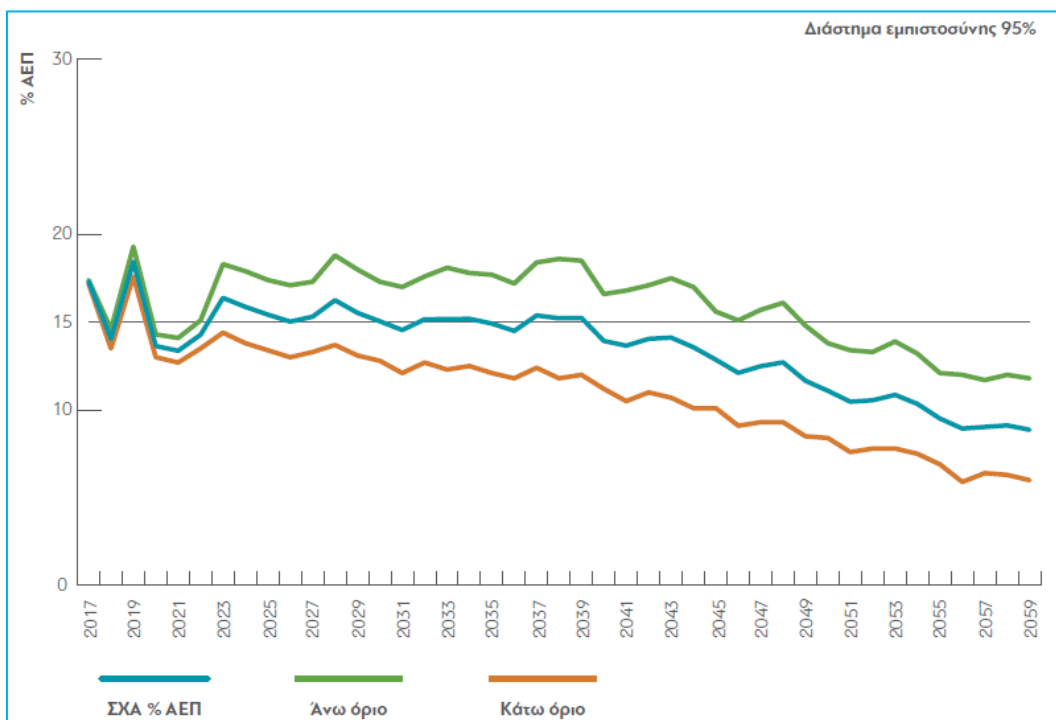
2060, με πρωτογενή πλεονάσματα κοντά στις 2 π.μ. του ΑΕΠ. Πρόκειται, δηλαδή, όντως για ένα πολύ γενναιόδωρο συμβιβασμό, που παραμένει ζητούμενο εάν μπορεί να τύχει και της σύμφωνης γνώμης των δανειστών. Ένα από τα θέματα, λοιπόν, το οποίο χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση είναι η συμβατότητα με το πλαίσιο διαρκούς ελάφρυνσης της εξυπηρέτησης του ελληνικού χρέους, που παρέχεται quid pro quo

από τους δανειστές, εφόσον διατηρείται σε μόνιμη βάση, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής, η δημοσιονομική πειθαρχία (**Δ02** και **Δ03**).

Δ02: Εναλλακτικό σενάριο χρέους με υψηλότερη ανάπτυξη

(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

Δ03: Εναλλακτικό σενάριο συνολικών αναγκών χρηματοδότησης (ΣΧΑ) με υψηλότερη ανάπτυξη

(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

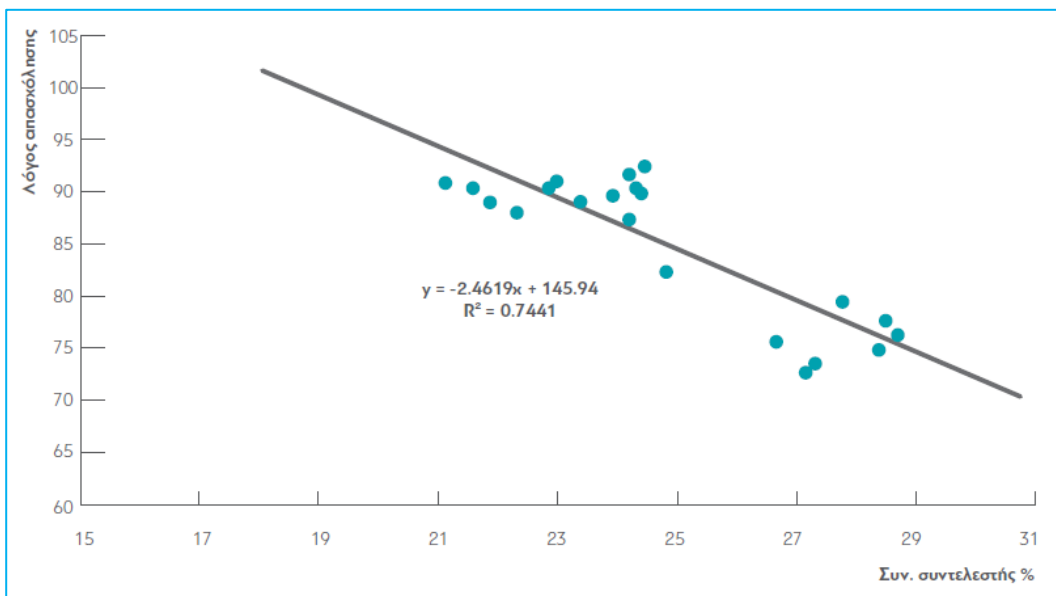
Η δεύτερη πρόταση που αφορά στη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος προτείνει τη σημαντική μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης του υπάρχοντος διανεμητικού συστήματος σε 12% από το ισχύον 20% στα μικτά των εργαζομένων, ενώ οι επικουρικές εισφορές παραμένουν στο ισχύον 7%, αλλά υπάγονται πλέον σε ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα χρηματοοικονομικής διαχείρισης με ιδιωτικά κριτήρια. Συγκεκριμένα, προτείνεται η πλήρης κατάργηση της εισφοράς 6,67% των εργαζομένων για την κύρια σύνταξη και η μερική μείωση της σχετικής εισφοράς των εργοδοτών κατά 1,33 π.μ., από 13,33% σε 12%, έτσι ώστε οι συνολικές εισφορές για την κύρια σύνταξη να μειωθούν από 20% (6,67% και 13,33%) σε 12%, και μαζί με τις εισφορές για την επικουρική

σύνταξη από 27% σε 19% (**Δ04**). Κάτι τέτοιο εξασφαλίζει ότι σε συνδυασμό με τις φορολογικές προτάσεις (βλ. παρακάτω), το διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών δεν θα υποστεί απώλειες από τη μείωση του αφορολόγητου στα €5680, όπως έχει ήδη ψηφισθεί.

Η μείωση των εισφορών σύμφωνα με τη μελέτη, δεν προκαλεί μείωση των εσόδων, καθώς, μετά από οικονομετρική διερεύνηση, προκύπτει ότι η ελαστικότητα απασχόλησης ως προς τις εισφορές είναι υψηλή (**Δ05**) και, έτσι, μια μείωση των εισφορών οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης, ικανής ακόμη και να υπεραντισταθμίσει την απώλεια εσόδων λόγω μείωσης των εισφορών. Στα χρόνια των Μνημονίων, οι

α/α	Εισφορά	Σχόλια	Ισχύων συντελεστής	Νέα Πρόταση	Μείωση
1	Κύρια Εργαζόμενου		6,67%	0	-6,67%
2	Κύρια Εργοδότη		13,33%	12%	-1,33%
3	Σύνολο Κυρίων Εισφορών	(1) + (2)	20%	12%	-8%
4	Επικουρική Εργαζόμενου		3,5%	3,5%	-
5	Επικουρική Εργοδότη		3,5%	3,5%	-
6	Σύνολο Επικουρικών Εισφορών	(4) + (5)	7%	7%	-
7	Σύνολο Ασφαλιστικών Εισφορών Εργαζόμενου		10,17%	3,5%	-6,67%
8	Σύνολο Ασφαλιστικών Εισφορών Εργοδότη		16,83%	15,5%	-1,33%
9	Σύνολο Ασφαλιστικών Εισφορών	(7) + (8)	27%	19%	-8%

Δ04: Ασφαλιστικές εισφορές στην Ελλάδα (διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

Δ05: Λόγος απασχόλησης και ύψος εισφορών στην Ελλάδα (διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

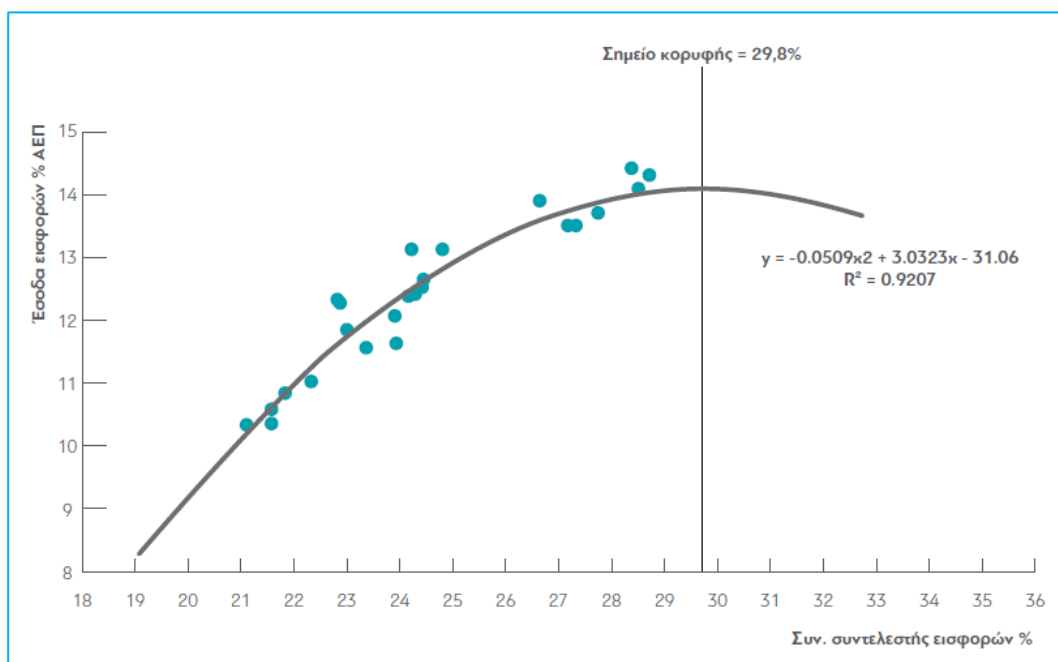
συντελεστές των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης αυξήθηκαν χωρίς, όμως, να προκαλέσουν ανάλογη αύξηση των εσόδων από εισφορές. Προφανώς, υπάρχει ένα σημείο πέραν του οποίου η αύξηση των συντελεστών επιφέρει μείωση των εσόδων. Το σημείο αυτό μπορεί να εκτιμηθεί οικονομετρικά μέσω της λεγόμενης καμπύλης Laffer (Δ06). Προκύπτει, λοιπόν, ότι σύμφωνα με την έρευνα, οι τρέχοντες συντελεστές εισφορών στην Ελλάδα ευρίσκονται σε αρκετά υψηλό επίπεδο και, έτσι, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της ελεγκτικής ικανότητας των αρχών να αντιμετωπίσουν την αδήλωτη ή υποδηλωμένη εργασία, υπάρχει περιθώριο μείωσης των συντελεστών χωρίς μεγάλο κίνδυνο απώλειας εσόδων.

Με βάση το οικονομετρικό υπόδειγμα που χρησιμοποιείται, προκύπτουν τα εξής:

α) η σταδιακή μείωση του συνολικού συντελεστή ασφαλιστικών εισφορών από το σημερινό 27% στο 19% αυξάνει σταδιακά την απασχόληση κατά 406 χιλ. θέσεις εργασίας περισσότερες από τις προβλέψεις του βασικού σεναρίου (χωρίς μεταρρυθμίσεις).

β) η ανεργία μειώνεται στο 7,1% στην πρώτη 10ετία εφαρμογής, ενώ στο βασικό σενάριο παραμένει σε επίπεδα άνω του 14%.

Προτείνεται η πλήρης κατάργηση της εισφοράς 6,67% των εργαζομένων για την κύρια σύνταξη και η μερική μείωση της σχετικής εισφοράς των εργοδοτών κατά 1,33 π.μ., από 13,33% σε 12%, έτσι ώστε οι συνολικές εισφορές για την κύρια σύνταξη να μειωθούν από 20% (6,67% και 13,33%) σε 12%, και μαζί με τις εισφορές για την επικουρική σύνταξη από 27% σε 19%. Κάτι τέτοιο εξασφαλίζει ότι σε συνδυασμό με τις φορολογικές προτάσεις, το διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών δεν θα υποστεί απώλειες από τη μείωση του αφορολόγητου στα €5680, όπως έχει ήδη ψηφισθεί.

Δ06: Συσχέτιση εσόδων και συντελεστή συνολικών εισφορών
(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

γ) οι συνταξιούχοι με πλήρη σύνταξη του νέου συστήματος (δηλ. όσοι ασφαλίστηκαν μετά το 1993) θα είναι περισσότεροι λόγω της αύξησης της απασχόλησης.

δ) οι συντάξεις του νέου συστήματος θα έχουν υψηλότερες παροχές (λόγω της λειτουργίας του κεφαλαιοποιητικού συστήματος).

ε) η σταδιακή αύξηση της απασχόλησης θα αναπληρώσει σταδιακά τα έσοδα λόγω μείωσης των εισφορών μέχρι το 2045, οπότε και ολοκληρώνεται η μεταβατική περίοδος για όσους έχουν ασφαλισθεί πριν από το 1993. Το έλλειμμα του συνταξιοδοτικού συστήματος αυξάνει λίγο στην πρώτη δεκαετία εφαρμογής αλλά αντισταθμίζεται από την αύξηση της απασχόλησης. Ταυτόχρονα, η κρατική χρηματοδότηση εξακολουθεί να είναι αναγκαία έως το 2025, αλλά δεν υπερβαίνει τα επίπεδα με βάση το υφιστάμενο καθεστώς.

στ) η μείωση των εισφορών θα οδηγήσει σε αύξηση του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος μισθωτών-συνταξιούχων κατά €37 δισ. σε τιμές 2017 σε σχέση με το βασικό σενάριο. Σημειώνεται ότι η φορολογία εισοδήματος βασίζεται στους συντελεστές που προτείνονται στο τρίτο σκέλος της μελέτης για τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος.

Η νέα αρχιτεκτονική του συστήματος

Κύριες συντάξεις: Για όσους ξεκίνησαν να ασφαλίζονται μετά το 1993, το νέο σύστημα προτείνεται να είναι διανεμητικό με καθορισμένες εισφορές, και να βασίζεται στη λειτουργία Ατομικών Λογαριασμών Νοητής Κεφαλαιοποίησης, δηλαδή οι κύριες συντάξεις να είναι πλήρως αναλογικές προς τις

καταβληθείσες εισφορές, που ανέρχονται σε 12% (αντί του σημερινού 20%) του εισοδήματος των μισθωτών, των αυτοαπασχολούμενων, των αγροτών και των δημοσίων υπαλλήλων. Οι εισφορές πιστώνονται σε Ατομικούς Λογαριασμούς και κεφαλαιοποιούνται ετησίως με ένα ποσοστό απόδοσης π.χ. ίσο με το ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ. Το κεφάλαιο που συσσωρεύεται είναι νοητό, καθώς δεν συσσωρεύονται αποθεματικά μιας και οι εισφορές διανέμονται στους νυν συνταξιούχους (το σύστημα παραμένει διανεμητικό). Όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν κάθε χρόνο ενημέρωση για το συσσωρευμένο νοητό κεφάλαιο που τους αντιστοιχεί. Το ποσοστό αναπλήρωσης για ένα πλήρη εργασιακό βίο υπολογίζεται σε 27%-30% του μέσου εισοδήματος του εργαζομένου. Σημειώνεται ότι το ποσοστό αναπλήρωσης μετά την τελευταία μεταρρύθμιση μειώνεται σωρευτικά και μεσοσταθμικά από 80% το 2015 σε 56,8% έως το 2060 (**Δ07**).

Επικουρικές συντάξεις: Οι εισφορές 7% των εργαζομένων κατατίθενται σε ατομικούς λογαριασμούς και συσσωρεύονται με πραγματική απόδοση καθώς τα αποθεματικά επενδύονται σε διάφορες μορφές περιουσιακών στοιχείων. Το νέο σύστημα είναι κεφαλαιοποιητικό με καθορισμένες εισφορές (παίρνεις πίσω ακριβώς ό,τι έχεις συνεισφέρει συν την απόδοση των χρημάτων σου). Με 3,5% ετήσια απόδοση, για παράδειγμα, υπολογίζεται ένα ποσοστό αναπλήρωσης 26%. Επίσης θα υπάρχει δυνατότητα επιλογής ιδιωτικού φορέα διαχείρισης. Η συμμετοχή σε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα είναι υποχρεωτική.

	2015	2020	2030	2040	2050	2060
A. Κύριες συντάξεις - ανταποδοτικό τμήμα	40,7%	36,5%	36,2%	32,1%	29,0%	27,5%
B. Κύριες συντάξεις - από Εθνική σύνταξη	23,7%	16,5%	15,7%	18,1%	19,6%	21,0%
Γ. Σύνολο κύριας (A+B)	64,4%	53,0%	51,9%	50,2%	48,6%	48,5%
Δ. Επικουρική	15,3%	11,7%	11,1%	9,5%	7,8%	8,3%
Γενικό Σύνολο (Γ+Δ)	79,7%	64,7%	63,0%	59,7%	56,4%	56,8%

Δ07: Αναπλήρωση ως % τελικών αποδοχών στο υφιστάμενο σύστημα ασφάλισης
([διαΝΕΟσις](#), «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

Σημ.: Οι υπολογισμοί έγιναν υπό την υπόθεση μελλοντικής αύξησης αποδοχών 2% τον χρόνο.

Συνολικά το ποσοστό αναπλήρωσης του νέου συστήματος υπολογίζεται σε 55% (27-30% για 35-40 χρόνια απασχόλησης με ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ κατά 2% για την κύρια σύνταξη και 26% για την επικουρική σύνταξη) για 35 χρόνια απασχόλησης και ανάλογα με την απόδοση των επενδύσεων). Παράλληλα, με τη μείωση των εισφορών δημιουργείται ο χώρος ώστε να λειτουργήσει προαιρετικά και τρίτος πυλώνας ιδιωτικής ασφάλισης για τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις που το επιθυμούν. Έτσι θα προβλέπεται η προαιρετική συμμετοχή σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, με πρόσθετες εισφορές 4-5% (από τον εργαζόμενο και τον εργοδότη). Σε αυτή την περίπτωση, εκτιμάται ένα ποσοστό αναπλήρωσης 20%. Έτσι, συγκριτικά με το υφιστάμενο σύστημα των υψηλών εισφορών και της χαμηλής αναπλήρωσης, αναδεικνύεται γιατί είναι προς το συμφέρον της οικονομίας και των εργαζομένων μια τέτοια πρόταση. Το δημόσιο σύστημα θα εξασφαλίζει 55% ποσοστό αναπλήρωσης (έναντι 56,8% που προβλέπει το υφιστάμενο σύστημα ασφάλισης) ενώ ο εργαζόμενος θα μπορεί να αναζητήσει ένα επιπλέον ποσοστό αναπλήρωσης 20% (από ταμεία επαγγελματικής ή ιδιωτικής ασφάλισης), ώστε να συγκεντρωθεί ένα ποσοστό αναπλήρωσης 75% που θεωρείται διεθνώς ένα αποδεκτό/ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης των συνταξιούχων.

Συνολικά το ποσοστό αναπλήρωσης του νέου συστήματος υπολογίζεται σε 55% (27-30% για 35-40 χρόνια απασχόλησης με ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ κατά 2% για την κύρια σύνταξη και 26% για την επικουρική σύνταξη) για 35 χρόνια απασχόλησης και ανάλογα με την απόδοση των επενδύσεων). Παράλληλα, με τη μείωση των εισφορών δημιουργείται ο χώρος ώστε να λειτουργήσει προαιρετικά και τρίτος πυλώνας ιδιωτικής ασφάλισης για τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις που το επιθυμούν. Έτσι θα προβλέπεται η προαιρετική συμμετοχή σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, με πρόσθετες εισφορές 4-5% (από τον εργαζόμενο και τον εργοδότη). Σε αυτή την περίπτωση, εκτιμάται ένα ποσοστό αναπλήρωσης 20%. Έτσι, συγκριτικά με το υφιστάμενο σύστημα των υψηλών εισφορών και της χαμηλής αναπλήρωσης, αναδεικνύεται γιατί είναι προς το συμφέρον της οικονομίας και των εργαζομένων μια τέτοια πρόταση. Το δημόσιο σύστημα θα εξασφαλίζει 55% ποσοστό αναπλήρωσης (έναντι 56,8% που προβλέπει το υφιστάμενο σύστημα ασφάλισης) ενώ ο εργαζόμενος θα μπορεί να αναζητήσει ένα επιπλέον ποσοστό αναπλήρωσης 20% (από ταμεία επαγγελματικής ή ιδιωτικής ασφάλισης), ώστε να συγκεντρωθεί ένα ποσοστό αναπλήρωσης 75% που θεωρείται διεθνώς ένα αποδεκτό/ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης των συνταξιούχων.

Το νέο σύστημα δεν θα έχει καμία κρατική χρηματοδότηση. Η κρατική χρηματοδότηση είναι αναγκαία στη μεταβατική περίοδο μέχρι το 2045 για τη στήριξη των απερχόμενων γενεών (οι σημερινοί συνταξιούχοι καθώς και οι ασφαλισμένοι πριν από το 1993) χωρίς, όμως, να υπερβαίνει τη χρηματοδότηση του συστήματος με βάση το ισχύον καθεστώς.

Μεταβατική περίοδος: Προβλέπονται τρεις δράσεις:

α) Συγχώνευση όλων των κυρίων και επικουρικών ταμείων στο ΙΚΑ/ΕΦΚΑ, στο πλαίσιο εκκίνησης του ενός και μοναδικού Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης κεφαλαιοποιητικής κατεύθυνσης. Σήμερα τα επικουρικά είναι εκτός ΙΚΑ/ΕΦΚΑ, αν και λειτουργούν με το διανεμητικό σύστημα, καθώς έτσι προβλέπει η νομοθεσία, αλλά και *de facto* διότι δεν διαθέτουν αποθεματικά. Θα μπορούσε, επίσης, να εξετασθεί η δυνατότητα τα επικουρικά ταμεία να μετατραπούν σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, εφόσον αυτό είναι επιθυμητό από τους εργαζόμενους στον κάθε κλάδο.

β) Θέσπιση και εφαρμογή ενός ενιαίου τρόπου υπολογισμού των εισφορών και των παροχών για τους νέους συνταξιούχους, καθώς και ενός ενιαίου τρόπου αναπροσαρμογής των συντάξεων για τους υφιστάμενους συνταξιούχους.

γ) Εξεύρεση συμπληρωματικών πόρων για την εξασφάλιση ενός ανεκτού επιπέδου διαβίωσης για τις απερχόμενες γενιές (όλοι οι πολίτες άνω των 50 ετών). Το κράτος θα πρέπει να εγγυηθεί τουλάχιστον το επίπεδο των τρεχουσών μειωμένων παροχών που προβλέπονται από τους Ν. 4387/2016, Ν. 4472/2017 και Ν. 4475/2017.

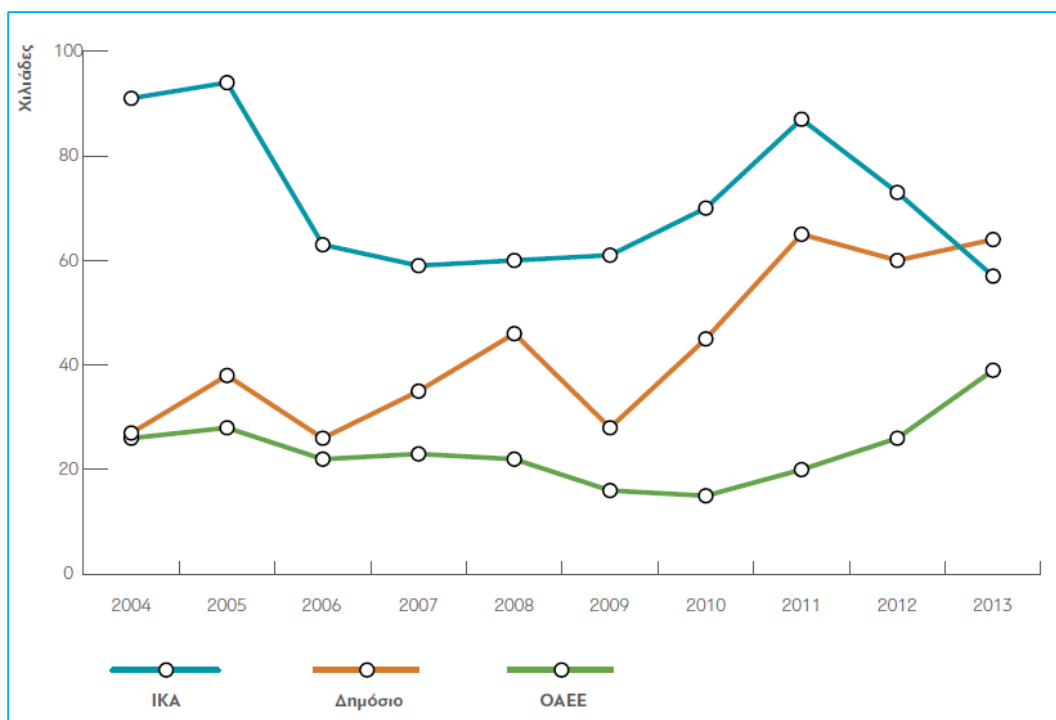
Η χρηματοδότηση των συντάξεων στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου μπορεί να προέρχεται ως εξής:

Μισθωτοί: Οι τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές του διανεμητικού τμήματος του Νέου Συστήματος Συντάξεων μειώνονται σταδιακά σε μια 5ετία από 20% στο 12%. Οι εισφορές για τις επικουρικές συντάξεις (7%) εισφέρονται στο Νέο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και κεφαλαιοποιούνται.

Ελεύθεροι επαγγελματίες και αγρότες: Παγώνουν οι εισφορές για τις κύριες συντάξεις στο επίπεδο πριν από την εφαρμογή του Ν. 4387/2016 και διαμορφώνονται σταδιακά στο 12% στο τέλος της 5ετίας, ενώ οι εισφορές τους για τις επικουρικές συντάξεις κατατίθενται στο Νέο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης.

Πρώρες συντάξεις: Εξοικονόμηση πόρων από περικοπή πρώρων συνταξιοδοτήσεων (500 χιλ. άτομα ηλικίας κάτω των 65 ετών με δαπάνη €6 δισ., **Δ08**).

Πρόσθετα ασφαλιστικά έσοδα: Βελτίωση της απασχόλησης και του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης λόγω μείωσης των εισφορών.

Δ08: Πρώρες Συνταξιοδοτήσεις (2004-2013)
(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

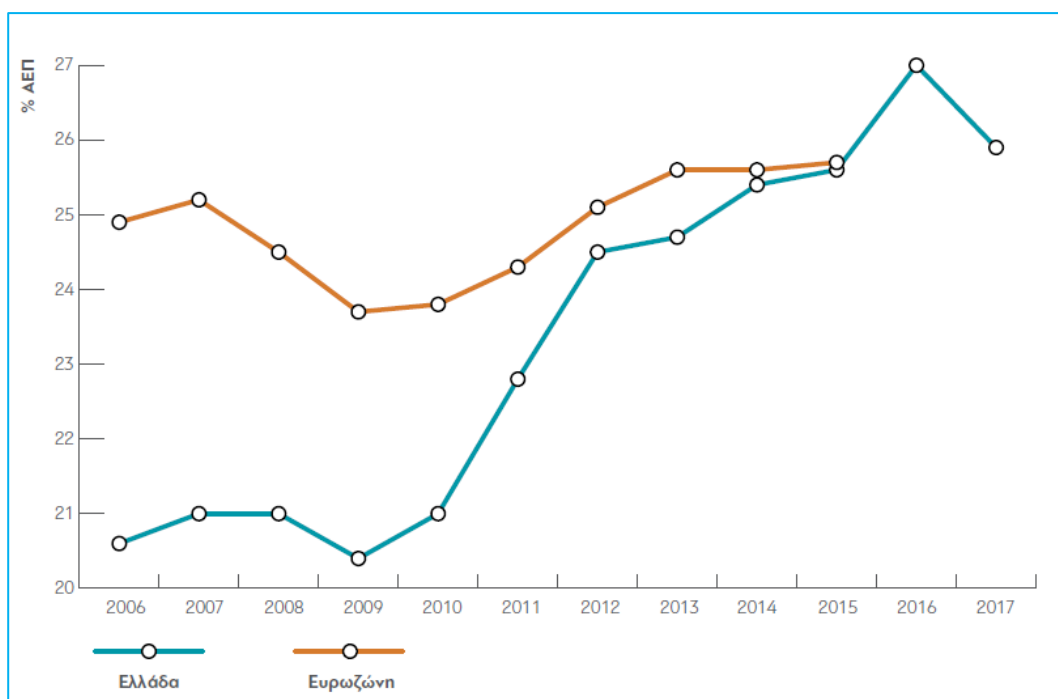
Η μείωση των εισφορών χρειάζεται προσοχή. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι σημερινοί συντελεστές εισφορών είναι κοντά στα σημεία μεγιστοποίησης εσόδων. Και αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι το μη μισθολογικό κόστος (διαφορά μισθών προ και μετά εισφορών) μπορεί να μειωθεί χωρίς να δημιουργήσει μακροχρόνιο πρόβλημα εσόδων στο ασφαλιστικό σύστημα. Το αν, όμως, θα ενθαρρυνθεί όντως η δηλωμένη εργασία και σε ποιο χρονικό ορίζοντα, και, αντιθέτως, δεν θα υπάρξει διαμοιρασμός του οφέλους από την κατάργηση των εισφορών των εργαζομένων μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη, κυρίως στις λιγότερο οργανωμένες αγορές εργασίας, παραμένει ασαφές και γι' αυτό απαιτεί ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και πολιτικές που να συμβάλλουν στη μεγέθυνση και οργάνωση των επιχειρήσεων.

Συμπληρωματική κρατική χρηματοδότηση:

Υπολογισμός των συντάξεων με βάση το Ν. 4387/2016, χωρίς τις προσωπικές διαφορές των Ν. 4472/2017 και Ν. 4475/2017, με όφελος €7,2 δισ. μέχρι το 2022.

Ιατρικές δαπάνες συνταξιούχων: Εκσυγχρονισμός του ΕΣΥ ώστε να ανακουφισθούν οι απερχόμενες γενιές από τις «ιδιωτικές δαπάνες» στον τομέα της υγείας.

Η όλη προσέγγιση για ένα βιώσιμο ασφαλιστικό σύστημα αποτελεί μια καλά μελετημένη πρόταση που αξίζει να αποτελέσει αντικείμενο δημοσίου διαλόγου. Βεβαίως, οι σκληρές αποφάσεις περικοπών δεν αποφεύγονται (δεν διατηρούνται οι προσωπικές διαφορές, όπως έχει ήδη ψηφισθεί να ισχύσει από το 2019, καταργούνται οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, κ.ο.κ.). Από την άλλη μεριά, το γεγονός ότι δημιουργείται ένα διαφανές μίγμα διανεμητικού μεν συστήματος για τις κύριες συντάξεις, αλλά με νοητή κεφαλαιοποίηση, και ενός πλήρως κεφαλαιοποιητικού συστήματος για τις επικουρικές, αξίζει γενικότερης κοινωνικής αποδοχής. Τέλος, η μείωση των εισφορών χρειάζεται προσοχή. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι σημερινοί συντελεστές εισφορών είναι κοντά στα σημεία μεγιστοποίησης εσόδων. Και αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι το μη μισθολογικό κόστος (διαφορά

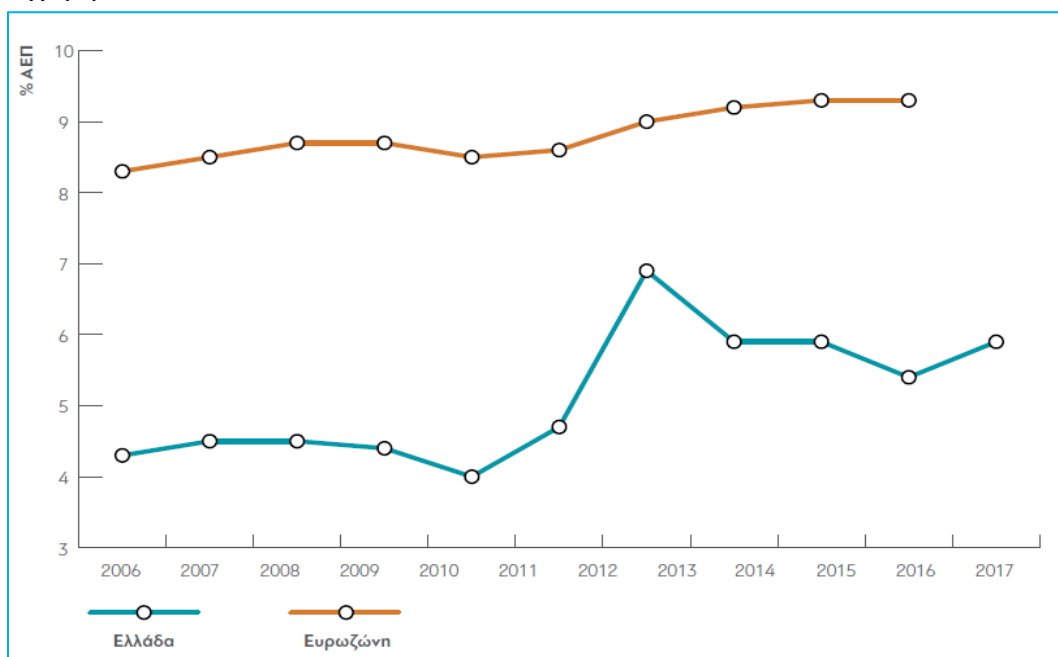

Δ09: Συνολικά φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ (διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

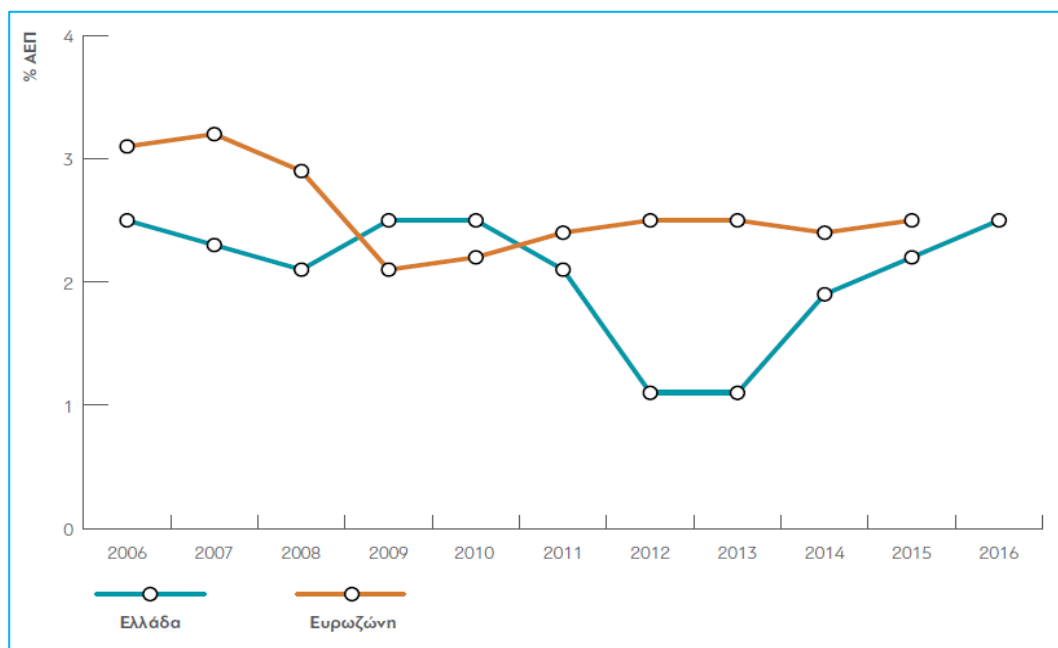

μισθών προ και μετά εισφορών) μπορεί να μειωθεί χωρίς να δημιουργήσει μακροχρόνιο πρόβλημα εσόδων στο ασφαλιστικό σύστημα. Το αν, όμως, θα ενθαρρυνθεί όντως η δηλωμένη εργασία και σε ποιο χρονικό ορίζοντα, και, αντιθέτως, δεν θα υπάρξει διαμοιρασμός του οφέλους από την κατάργηση των εισφορών των εργαζομένων μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη, κυρίως στις λιγότερο οργανωμένες αγορές εργασίας, παραμένει ασαφές και γι' αυτό απαιτεί ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και πολιτικές που να συμβάλλουν στη μεγέθυνση και οργάνωση των επιχειρήσεων.

Τέλος, **στην τρίτη κατά σειρά πρόταση**, περιλαμβάνεται, πρώτον, η απλοποίηση της φορολογίας με απλοποίηση και μείωση συντελεστών, ως μέσο περιστολής της φοροδιαφυγής, ενίσχυσης του διαθέσιμου εισοδήματος και ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, και, δεύτερον, η κατάργηση των φοροαπαλλαγών και η αντικατάστασή τους με ενισχύσεις απευθείας από τον προϋπολογισμό, με στόχο την αύξηση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας, καθώς και της ενίσχυσης των πραγματικά φτωχών εισοδηματικών στρωμάτων.

Δ10: Φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων ως ποσοστό του ΑΕΠ
(διαΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

Δ11: Φόροι εισοδήματος νομικών προσώπων ως ποσοστό του ΑΕΠ
(διαΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

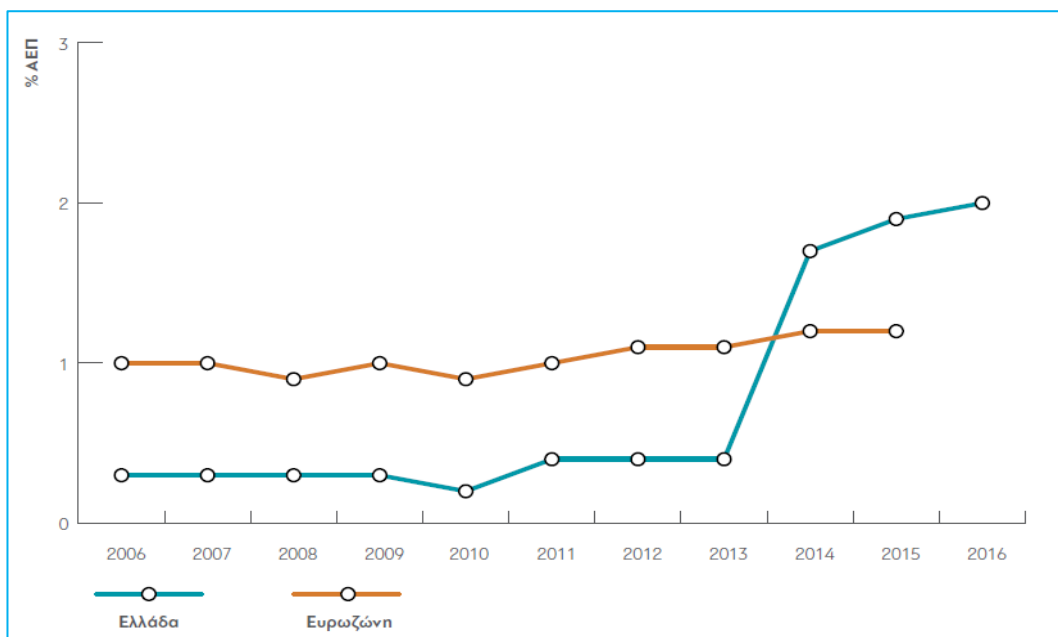

Μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των επιχειρήσεων όλων των νομικών μορφών στο 20%, με ταυτόχρονη μείωση των εκπιπτόμενων μη παραγωγικών δαπανών.

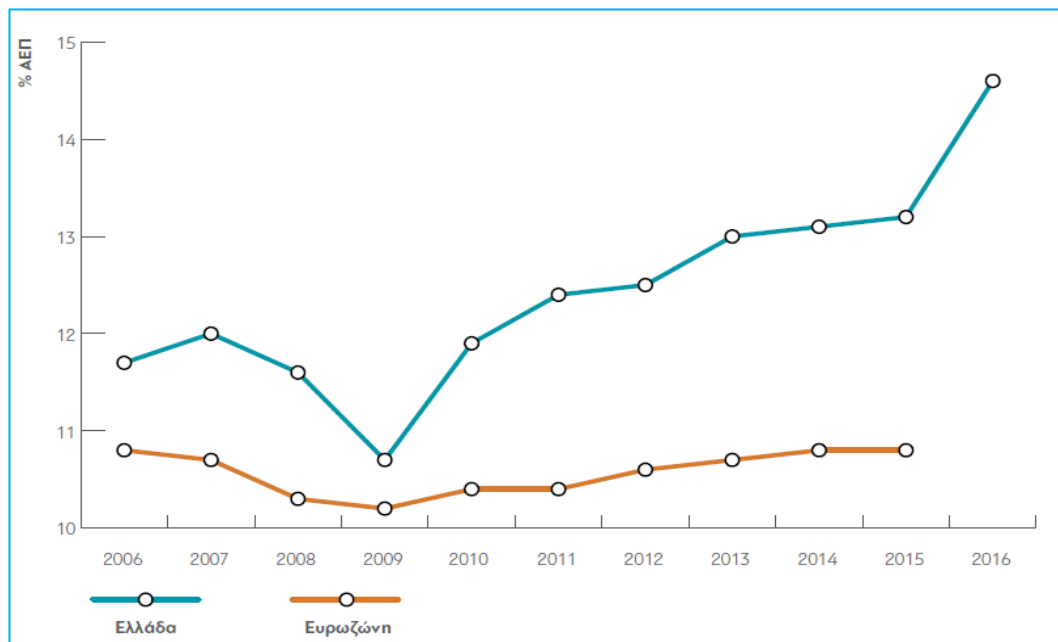
Η πρώτη δράση περιλαμβάνει τα εξής:

α) Μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των επιχειρήσεων όλων των νομικών μορφών στο 20%, με ταυτόχρονη μείωση των εκπιπτόμενων μη παραγωγικών δαπανών.

β) Φορολογία μισθωτών και συνταξιούχων με συντελεστή 20% μέχρι τις €40 χιλ. Μετά ο συντελεστής αυξάνει 1 π.μ. για κάθε €1000 εισοδήματος. Το αφορολόγητο διαμορφώνεται σε €5680 (όπως έχει ήδη ψηφισθεί να ισχύσει από το 2020) υπό τη μορφή έκπτωσης φόρου €1136 έως τα €20.000

Δ12: Φορολόγηση ακινήτων ως ποσοστό του ΑΕΠ
(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

Δ13: Έμμεσοι φόροι ως ποσοστό του ΑΕΠ
(διαΝΕΟσις, «[Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος](#)», Φεβ. 2018)

($20\% \times 5680 = 1136$), μειώνοντας την έκπτωση σταδιακά κατά 100 ευρώ ανά €1000 επιπλέον εισοδήματος.

Φορολογία αυτοαπασχολούμενων και ατομικών επιχειρήσεων με συντελεστή 20% έως €40 χιλ. Μετά ο συντελεστής αυξάνει 1 π.μ. για κάθε €1000 εισοδήματος μέχρι το 30% στις €50 χιλ.

γ) Φορολογία αυτοαπασχολούμενων και ατομικών επιχειρήσεων με συντελεστή 20% έως €40 χιλ. Μετά ο συντελεστής αυξάνει 1 π.μ. για κάθε €1000 εισοδήματος μέχρι το 30% στις €50 χιλ.

δ) Φορολογία αυτοτελών εισοδημάτων από τόκους, ενοίκια, μερίσματα, κλπ. στο 20%.

ε) Στον ΦΠΑ, προτείνεται ένας κύριος συντελεστής 20% και ένας χαμηλός συντελεστής 10%. Οι σημερινές κατηγορίες 24% και 13% πηγαίνουν στο 20%, ενώ η κατηγορία 6% στο 10%. Όλες οι εξαιρέσεις καταργούνται.

Φορολογία αυτοτελών εισοδημάτων από τόκους, ενοίκια, μερίσματα, κλπ. στο 20%.

Προτείνονται, επίσης θεσμικές αλλαγές ως ακολούθως:

α) Ενιαία εισπραξη φορολογικών και ασφαλιστικών πληρωμών.

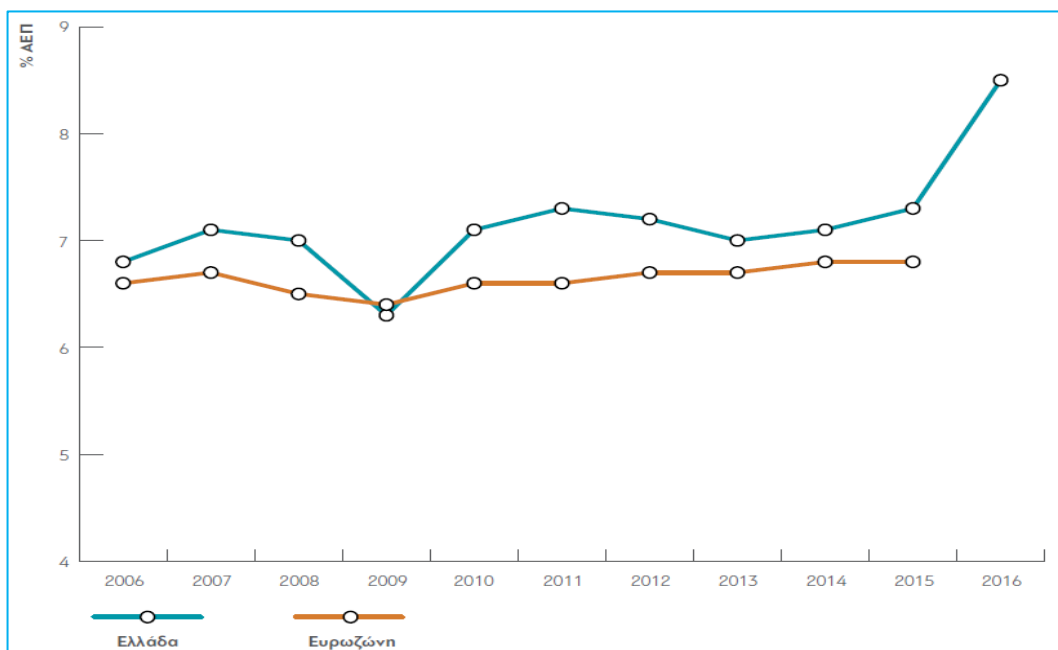
β) Ηλεκτρονική διασύνδεση επιχειρήσεων για πρακτικά άμεση απόδοση ΦΠΑ.

γ) Ανακατανομή αρμοδιοτήτων στις εφορίες με διαχωρισμό επιχειρήσεων αναλόγως μεγέθους. Μέχρι και τις μεσαίες επιχειρήσεις, αρμοδιότητα θα έχουν οι τοπικές ΔΟΥ. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις αρμόδιο θα είναι Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων και το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου.

Οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι θα υπάγονται σε μια κεντρική ΔΟΥ.

δ) Υποχρεωτική τήρηση ηλεκτρονικής τιμολόγησης και κλειστής αποθήκης.

ε) Σύσταση θέσης Γενικού Εφόρου.

Δ14: ΦΠΑ ως ποσοστό του ΑΕΠ

(διαΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

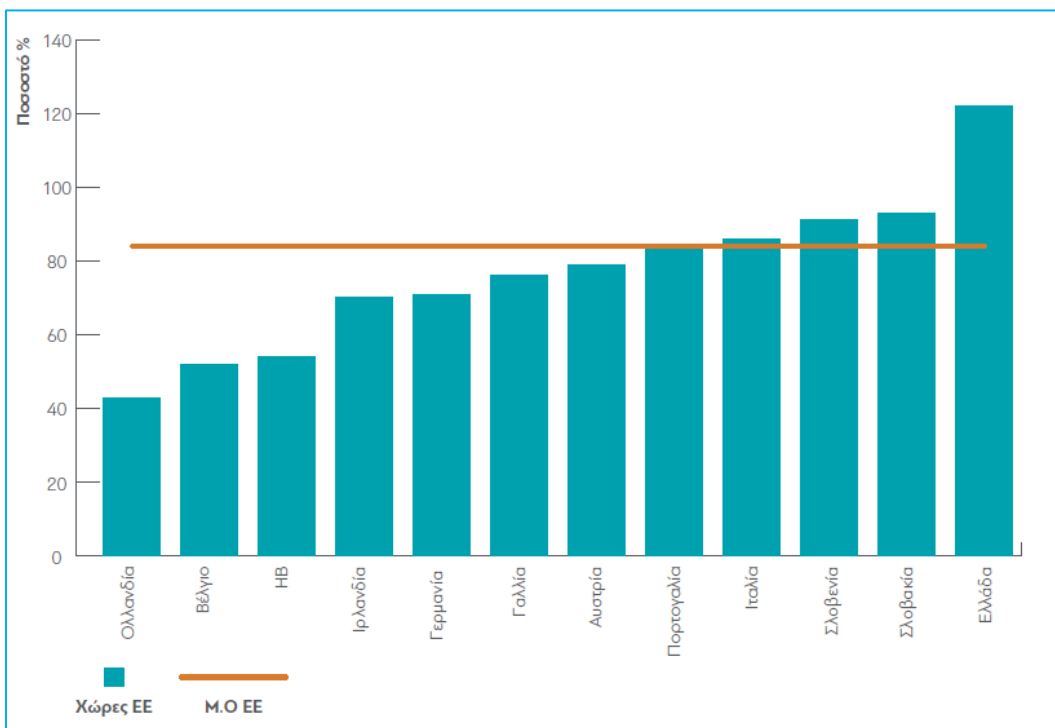

Φορολογία μισθωτών και συνταξιούχων με συντελεστή 20% μέχρι τις €40 χιλ. Μετά ο συντελεστής αυξάνει 1 π.μ. για κάθε €1000 εισοδήματος. Το αφορολόγητο διαμορφώνεται σε €5680 (όπως έχει ήδη ψηφισθεί να ισχύσει από το 2020) υπό τη μορφή έκπτωσης φόρου €1136 έως τα €20.000 ($20\% \times 5680 = 1136$), μειώνοντας την έκπτωση σταδιακά κατά 100 ευρώ ανά €1000 επιπλέον εισοδήματος.

Τέλος, σύμφωνα με την πρόταση, υπολογίζεται ότι με το νέο αφορολόγητο των €5680, τα φορολογικά έσοδα θα αυξηθούν κατά €2,2 δισ. Επίσης, με τις μετατάξεις προϊόντων στον ΦΠΑ, θα επιτευχθεί αύξηση εσόδων ύψους €1,2 δισ. Τέλος, υπολογίζεται κάποια αύξηση €130 εκατ. στα έσοδα από ενοίκια, τόκους, κλπ. Με τους νέους συντελεστές στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, θα προκύψει απώλεια εσόδων €700 εκατ. Τέλος, λόγω κυρίως της μείωσης των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, θα

προκύψει, επίσης, απώλεια εσόδων €800 εκατ. Συνολικά, τα έσοδα του κράτους θα αυξηθούν κατά €2,03 δισ., τα οποία προτείνεται να «χρηματοδοτήσουν» μέτρα κοινωνικής στήριξης (€350 εκατ.), τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας (€740 εκατ.) τη μείωση του ΕΝΦΙΑ (€400 εκατ.), την μείωση του τέλους επιτηδεύματος (€340 εκατ.) και τον περιορισμό των μικρού ύψους τεκμηρίων (€200 εκατ.).

Στον ΦΠΑ, προτείνεται ένας κύριος συντελεστής 20% και ένας χαμηλός συντελεστής 10%. Οι σημερινές κατηγορίες 24% και 13% πηγαίνουν στο 20%, ενώ η κατηγορία 6% στο 10%. Όλες οι εξαιρέσεις καταργούνται.

Δ15: Αφορολόγητο ως ποσοστό του ορίου φτώχειας (2016)
(*δια*ΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

Οι προτάσεις ως ανωτέρω, όντως, αποτελούν ρηξικέλευθες δράσεις προς την κατεύθυνση απλοποίησης, με μείωση συντελεστών, του φορολογικού συστήματος. Κινούνται, βεβαίως, στην τροχιά της συμφωνίας που έχει ψηφισθεί για το αφορολόγητο, αν και η κατάργηση των εισφορών των εργαζομένων εξουδετερώνει την επίπτωση της μείωσης του αφορολόγητου στο διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών. Περιλαμβάνουν, επίσης, και δραστηκή ανακατανομή των προϊόντων που υπάγονται στο ΦΠΑ, ώστε να δημιουργείται δημοσιονομικός χώρος για να μειωθεί η γενικότερη φορολογική επιβάρυνση της οικονομίας από τους άμεσους φόρους. Προϋποθέτουν, τέλος, σε κάποιο βαθμό, ότι οι δύο άλλες προτάσεις (για το συμβιβασμό στο χρέος και τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος) ενεργοποιούνται ταυτόχρονα.

Δραστηκή ανακατανομή των προϊόντων που υπάγονται στο ΦΠΑ, ώστε να δημιουργείται δημοσιονομικός χώρος για να μειωθεί η γενικότερη φορολογική επιβάρυνση της οικονομίας από τους άμεσους φόρους.

Προτείνονται θεσμικές αλλαγές ως ακολούθως:

- α) Ενιαία είσπραξη φορολογικών και ασφαλιστικών πληρωμών.
- β) Ηλεκτρονική διασύνδεση επιχειρήσεων για πρακτικά άμεση απόδοση ΦΠΑ.
- γ) Ανακατανομή αρμοδιοτήτων στις εφορίες με διαχωρισμό επιχειρήσεων αναλόγως μεγέθους. Μέχρι και τις μεσαίες επιχειρήσεις, αρμοδιότητα θα έχουν οι τοπικές ΔΟΥ. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις αρμόδιο θα είναι Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων και το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου. Οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι θα υπάγονται σε μια κεντρική ΔΟΥ.
- δ) Υποχρεωτική τήρηση ηλεκτρονικής τιμολόγησης και κλειστής αποθήκης.
- ε) Σύσταση θέσης Γενικού Εφόρου.

Μεταρρυθμίσεις	Έσοδα (€ εκατ.)	Αντισταθμιστικά	Δαπάνη (€ εκατ.)
Έσοδα λόγω νέου αφορολόγητου	+2.200	Μέτρα κοινωνικής στήριξης	-350
Αναπροσαρμογή ΦΠΑ	+1.200	Κατάργηση Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας (ΥΚΩ)	-740
Ενοίκια, τόκοι, κλπ	+130	Εξορθολογισμός ΕΝΦΙΑ	-400
Μειώσεις φόρων			
Νομικά Πρόσωπα	-700	Τέλος επιτηδεύματος	-340
Φυσικά πρόσωπα (Κυρίως λόγω μείωσης εισφοράς μισθωτών)	-800	Περιορισμός Μικρών Τεκμηρίων	-200
Σύνολο	2.030	Σύνολο	-2.030

Δ16: Ενιαίο ισοζύγιο ασφαλιστικών & φορολογικών αλλαγών (διαΝΕΟσις, «Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας: πώς η μείωση φόρων, εισφορών και πλεονάσματος οδηγεί σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος», Φεβ. 2018)

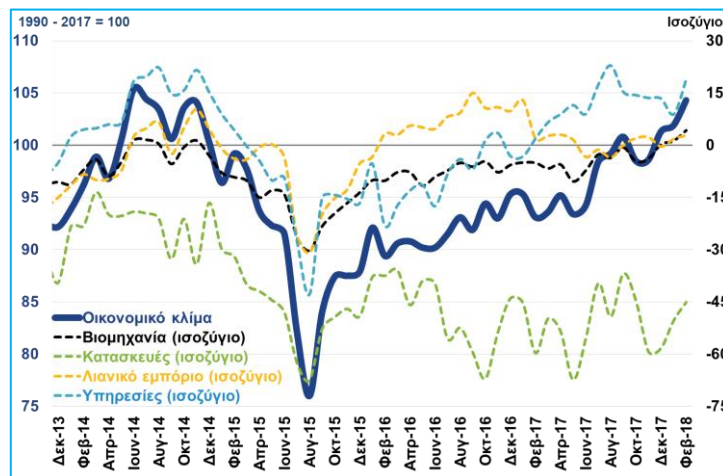
Οικονομικές εξελίξεις

Οικονομικό κλίμα: Οι αυξανόμενες ενδείξεις για μια σταθερή ανάκαμψη επηρεάζουν θετικά το οικονομικό κλίμα, το οποίο συνέχισε να βελτιώνεται τον Φεβρουάριο του 2018, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στο υψηλότερο επίπεδο από τον Αύγουστο του 2014. Αντίθετα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχώρησε ελαφρά για 2^ο συνεχόμενο μήνα, ύστερα από μία περίοδο 9 μηνών ανοδικής πορείας, έχοντας όμως διαμορφωθεί τον Δεκέμβριο του 2017 στο υψηλότερο επίπεδο από τον Ιούλιο του 2015. Ειδικότερα, τον Φεβρουάριο του 2018, ο δείκτης οικονομικού κλίματος ανήλθε στις 104,3 μονάδες, από 101,9 τον προηγούμενο μήνα και 93,1 τον Φεβρουάριο του 2017, με τις επιχειρηματικές προσδοκίες να κινούνται ανοδικά σε όλους τους τομείς, ιδίως στις υπηρεσίες (Δ17). Την ίδια ώρα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη διαμορφώθηκε στις -53 μονάδες, από -51 τον προηγούμενο μήνα και -73,3 τον Φεβρουάριο του 2017, με τις αρνητικές εκτιμήσεις των νοικοκυριών για την εξέλιξη της ανεργίας να αυξάνονται οριακά, ενώ βελτιώνονται οι προβλέψεις τους για την οικονομική τους κατάσταση (Δ18).

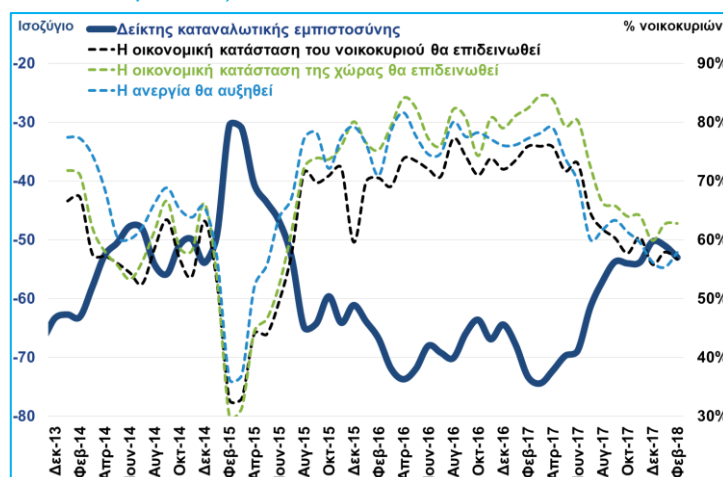
Πιο αναλυτικά, στη βιομηχανία οι εκτιμήσεις για το επίπεδο των νέων παραγγελιών ενισχύονται σημαντικά, ιδίως όσον αφορά τις παραγγελίες για εξαγωγές, ενώ οι προβλέψεις τους για την παραγωγή τους επόμενους μήνες παρέμειναν στο ίδιο περίπου επίπεδο με τον προηγούμενο μήνα και στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών (Δ19). Ωστόσο, οι θετικές προβλέψεις για την πορεία της απασχόλησης παρουσιάζουν μικρή κάμψη, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει μείωση των θέσεων εργασίας να αυξάνεται σε 7,5% από 4,4% τον προηγούμενο μήνα.

Στο λιανικό εμπόριο, οι χειμερινές εκπτώσεις φαίνεται ότι τόνωσαν την αγορά τον Ιανουάριο, ενώ η επικείμενη λήξη τους στο τέλος Φεβρουαρίου συγκράτησε τις τρέχουσες πωλήσεις των επιχειρήσεων, που όμως εμφανίζονται αισθητά περισσότερο αισιόδοξες για την εξέλιξή τους το

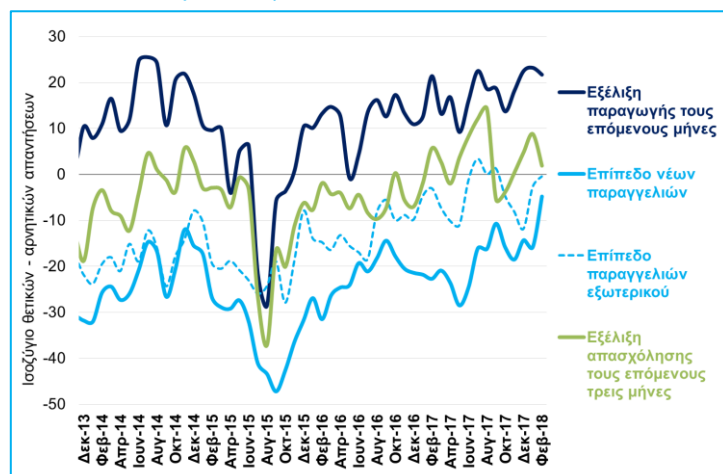
Δ17: Δείκτης οικονομικού κλίματος και επιχειρηματικές προσδοκίες στους βασικούς κλάδους (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Δ18: Καταναλωτική εμπιστοσύνη και εκτιμήσεις νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση, τη γενική κατάσταση της χώρας και την ανεργία (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Δ19: Επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

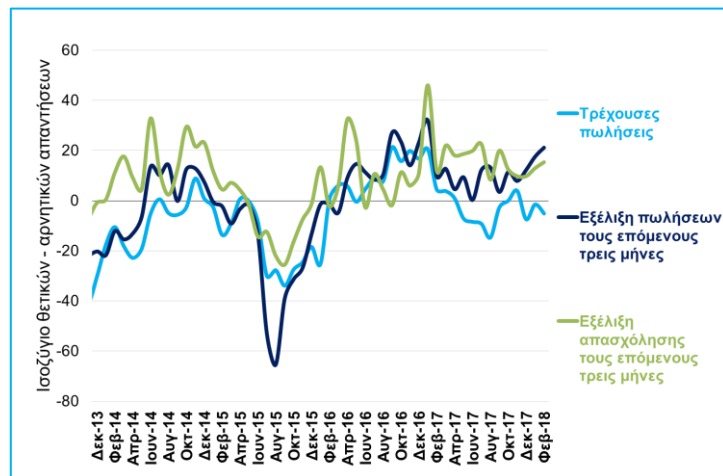
επόμενο τρίμηνο (**Δ20**). Ταυτόχρονα οι θετικές προβλέψεις για την πορεία της απασχόλησης ενισχύονται, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκτιμούν άνοδο να διαμορφώνεται σε 16%, την ώρα που μόλις το 3% θεωρεί ότι η απασχόληση θα μειωθεί.

Στις υπηρεσίες, οι επιχειρηματικές προσδοκίες κινούνται έντονα ανοδικά τον Φεβρουάριο του 2018, έπειτα από μικρή υποχώρηση τον προηγούμενο μήνα, καθώς επανέρχεται η αισιοδοξία αναφορικά με την εξέλιξη της ζήτησης και της απασχόλησης το επόμενο τρίμηνο (**Δ21**). Έτσι, το 28% των επιχειρήσεων προβλέπει αύξηση της ζήτησης, έναντι 7% που εκτιμά το αντίθετο, και το 20% θεωρεί ότι η απασχόληση θα αυξηθεί, έναντι 6% που δηλώνει ότι θα μειωθεί.

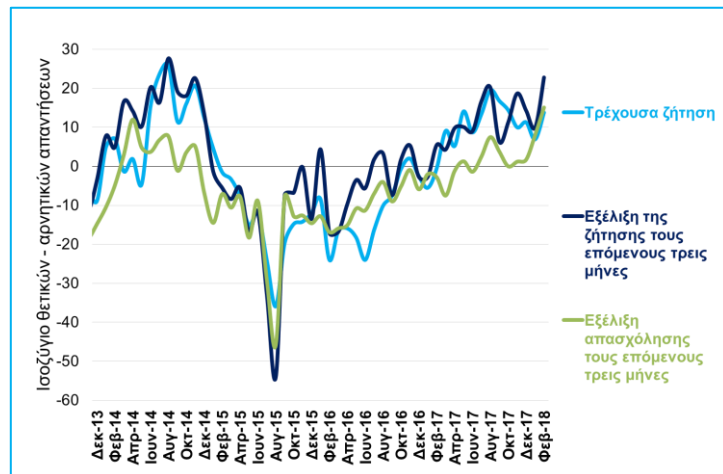
Βελτίωση καταγράφεται επίσης και στις επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές, κυρίως ως αποτέλεσμα της άμβλυνσης των αρνητικών εκτιμήσεων για το πρόγραμμα εργασιών, την ώρα που οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης παρουσιάζουν νέα κάμψη (**Δ22**).

Τέλος, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε ελαφρά, για 2^ο συνεχόμενο μήνα, τον Φεβρουάριο του 2018, παρουσιάζοντας σταθεροποίηση κοντά στο επίπεδο των -50 μονάδων, με τον προβληματισμό των νοικοκυριών αναφορικά με την οικονομική τους κατάσταση, τη γενικότερη κατάσταση της χώρας και την εξέλιξη της ανεργίας να παραμένει έντονος. Συγκεκριμένα, το 57% (από 58% τον προηγούμενο μήνα και 76% τον Φεβρουάριο του 2017) δηλώνει ότι η οικονομική του κατάσταση θα επιδεινωθεί, το 63% (αμετάβλητο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα και 82% τον Φεβρουάριο του 2017) θεωρεί ότι η γενικότερη οικονομική κατάσταση θα μεταβληθεί προς το χειρότερο και το 58% (από 55% τον προηγούμενο μήνα και 77% τον Φεβρουάριο του 2017) εκτιμά ότι η ανεργία θα αυξηθεί (**Δ18**).

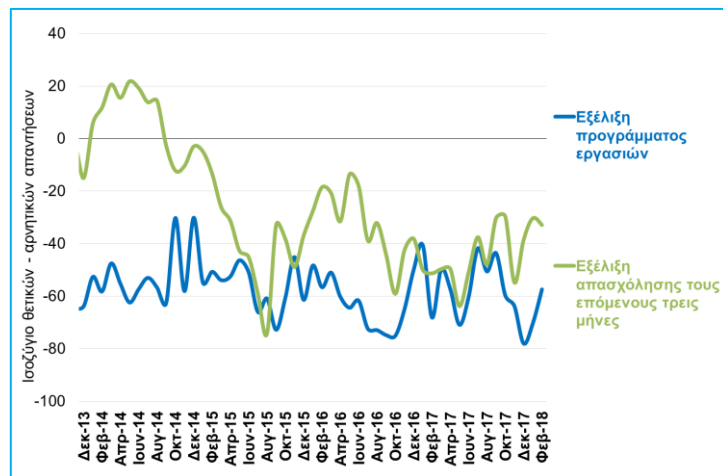
Δ20: Επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Δ21: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Δ22: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Λιανικές πωλήσεις: Αύξηση +2,2% σημείωσε ο όγκος των λιανικών πωλήσεων τον Δεκέμβριο του 2017, έπειτα από τρεις συνεχόμενους μήνες αρνητικής μεταβολής, επιβεβαιώνοντας τις θετικές προσδοκίες στον κλάδο του λιανικού εμπόριου, οι οποίες κινούνται ανοδικά και κατά τους πρώτους μήνες του 2018 (Δ23). Η ανάκαμψη των λιανικών πωλήσεων τον Δεκέμβριο του 2017 περιόρισε την απώλεια για το 4^ο τρίμηνο του έτους στο -0,5%, ενώ συνολικά το 2017 καταγράφεται αύξηση +1,3%, επιπλέον αύξησης +0,5% το 2016. Με βάση αυτά τα στοιχεία και ενόψει της ανακοίνωσης των τριμηνιαίων εθνικών λογαριασμών του 4^{ου} τριμήνου 2017 στις 5/3/2018, η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να σημειώσει οριακή μεταβολή και συνεπώς να έχει μικρή συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ.

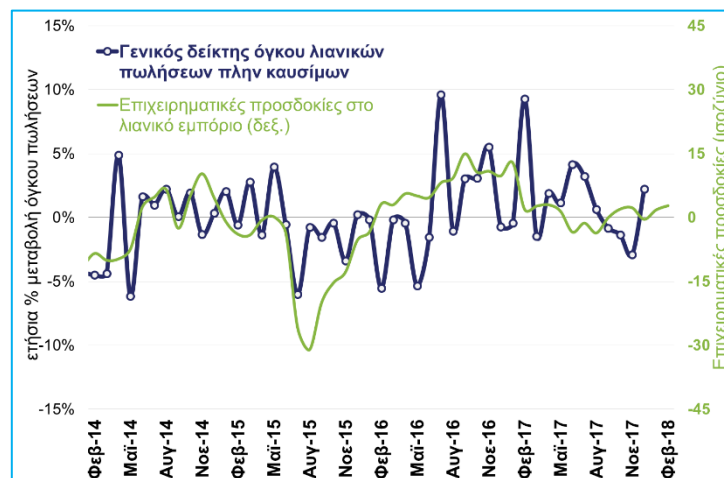
Η αύξηση του όγκου πωλήσεων τον Δεκέμβριο του 2017, είναι αποτέλεσμα της αυξημένης κίνησης σε όλες τις κατηγορίες καταστημάτων, ιδίως στα πολυκαστήματα (+3%), τα καταστήματα επίπλων και οικιακού εξοπλισμού (+12,1%), τα φαρμακεία και τα καταστήματα καλλυντικών (+5,7%) και τα βιβλιοπωλεία και καταστήματα ειδών τεχνολογίας (+7,2%).

Συνολικά το 2017, ο δείκτης όγκου λιανικών πωλήσεων εμφανίζει αύξηση σε όλες τις κατηγορίες καταστημάτων, εκτός από τα καταστήματα καυσίμων (-1,8%) και τα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων (οπωροπωλεία, ιχθυοπωλεία, ζαχαροπλαστεία, αρτοποιεία κλπ), όπου ο όγκος πωλήσεων μειώθηκε κατά -3,2% (Δ24).

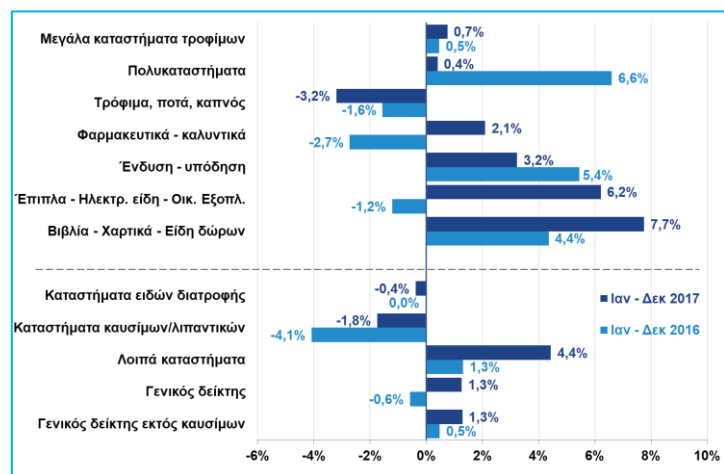
Παράλληλα, ο κύκλος εργασιών στο χονδρικό εμπόριο (σε τρέχουσες τιμές) κινείται ανοδικά καθ' όλη τη διάρκεια του 2017 (+2,3% το 4^ο τρίμηνο και +3,7% στο σύνολο του έτους), έπειτα υποχώρηση -1,6% το 2016 και -4,5% το 2015.

Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού: Τα αναλυτικά στοιχεία για την πορεία του κρατικού προϋπολογισμού Ιανουαρίου 2018 επιβεβαιώνουν τα προσωρινά στοιχεία, και συνεπώς τη σημαντική συνεισφορά που είχε η αύξηση των εσόδων του ΠΔΕ από εισροές από την ΕΕ (€559 εκατ. έναντι προϋπολογισμού €100 εκατ.), αναπληρώνοντας μερικά για την ώρα την υστέρηση στα έσοδα του 2017 στο ΠΔΕ από εισροές

Δ23: Δείκτης όγκου πωλήσεων και επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Δεκ. 2017, ΕΕ - DG ECFIN, Φεβ. 2018)

Δ24: Δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατά κατηγορία καταστημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Δεκ. 2017)

από την Ε.Ε. (πραγματοποίηση 2017 1,96 δις. έναντι προϋπολογισμένου ποσού €3.18 δις). Σε ό,τι αφορά στα τακτικά έσοδα, από τα αναλυτικά στοιχεία ξεχωρίζει η καλή πορεία των εσόδων από προηγούμενες οικονομικές χρήσεις τον Ιανουάριο 2018 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο 2017 (αύξηση 10% ή €128 εκατ.), καθώς και του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (αύξηση 12% ή €48 εκατ.). Καταρχήν, θετική είναι και η ελαφρά αύξηση του «ΦΠΑ λοιπών», δηλαδή εκτός καπνικών και καυσίμων, που ναι μεν κινείται ελάχιστα κάτω του στόχου, αλλά πάνω από τα περυσινά επίπεδα (€1.237 εκατ. έναντι €1.214 εκατ. πέρυσι τον Ιανουάριο). Από την άλλη, τα έσοδα από ΦΠΑ πετρελαιοειδών καθώς και ΕΦΚ

ενεργειακών προϊόντων κινούνται κάτω, τόσο του στόχου, όσο και των περυσινών επιπέδων. Σε ό,τι αφορά στο ΦΠΑ καπνικών (€52 εκατ.), αυτός κινείται κάτω των επιπέδων του 2017 (€67 εκατ.), αλλά άνω του στόχου (€49 εκατ.) και, αντίστοιχα, ο ΕΦΚ καπνικών (€243 εκατ.) κινείται κάτω των επιπέδων του 2017 (€273 εκατ.), αλλά άνω του στόχου (€225 εκατ.).

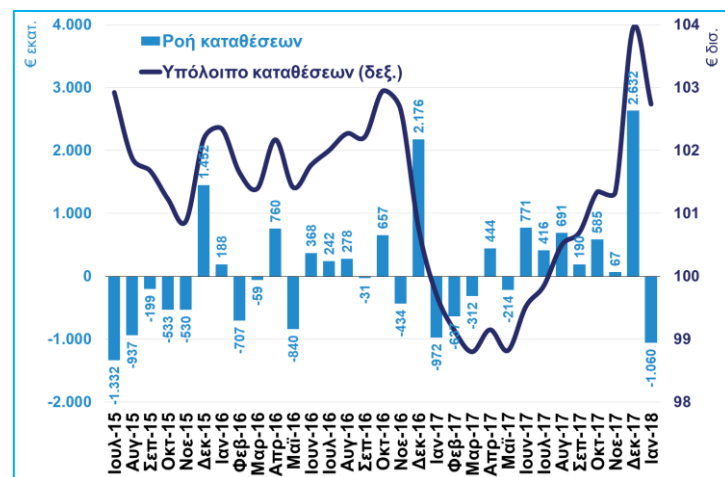
Σε ό,τι αφορά στις δαπάνες, συνεχίζεται τον Ιανουάριο η τάση αύξησης των δαπανών μισθοδοσίας (αύξηση 4,1%, ή κατά €37 εκατ. σε €940 εκατ. μαζί με δαπάνες προσωπικού νοσοκομείων), την ώρα που η υποχώρηση των δαπανών για ασφάλιση και κοινωνικές δαπάνες προκύπτει κυρίως από τη μη πληρωμή τον Ιανουάριο προς τον ΟΑΕΔ και το ΕΚΑΣ καθώς και τη σημαντική μείωση της πληρωμής για το επίδομα θέρμανσης, μειώσεις που μερικά αντισταθμίζονται από την πληρωμή του «κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης». Τα ποσά αυτά όμως είναι μικρά, της τάξης των λίγων δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ. Κυρίως, η μείωση των δαπανών τον Ιανουάριο 2018 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο 2017 προκύπτει από τη μη επανάληψη της δαπάνης για ανάληψη χρέους φορέων της γενικής κυβέρνησης, που τον Ιανουάριο 2017 ανήλθε σε €192 εκατ.

Σε κάθε περίπτωση, όπως κάθε χρόνο, η εικόνα για τις τάσεις στην πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του έτους θα αρχίσει να σχηματίζεται ουσιαστικά μετά το πρώτο τρίμηνο.

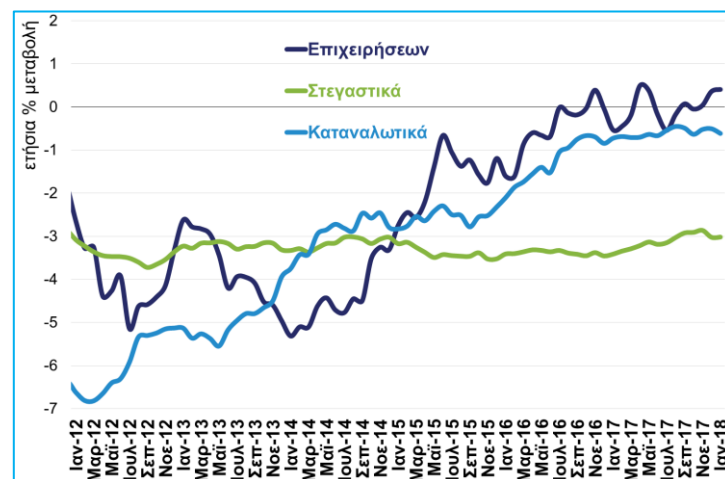
Χρηματοδότηση και καταθέσεις: Έπειτα από αύξηση κατά +€2,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2017, λόγω της καταβολής των αγροτικών επιδοτήσεων, του κοινωνικού μερίσματος, και του δώρου Χριστουγέννων στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, οι καταθέσεις των νοικοκυριών μειώθηκαν κατά -€1,1 δισ. τον Ιανουάριο του 2018, με το υπόλοιπό τους να διαμορφώνεται στα €102,7 δισ. (Δ25). Σημειώνεται ότι από το 2^ο τρίμηνο του 2017, όταν ολοκληρώθηκε η δεύτερη αξιολόγηση, οι καταθέσεις των νοικοκυριών παρουσιάζουν ανοδική τάση, ενώ από τον Ιούλιο του 2015, όταν επιβλήθηκαν τα capital controls, η σωρευτική μεταβολή τους είναι θετική κατά +€3,1 δισ.

Την ίδια ώρα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης επιχειρήσεων ήταν θετικός για 2^ο συνεχόμενο μήνα τον Ιανουάριο του 2018 (+0,4%), ενώ στα καταναλωτικά και τα στεγαστικά δάνεια εξακολουθεί να καταγράφεται αρνητική μεταβολή (-0,6% και -3,0% αντίστοιχα, Δ26).

Δ25: Καταθέσεις νοικοκυριών (ΤΤΕ, Ιαν. 2018)

Δ26: Χρηματοδότηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών – ετήσια % μεταβολή (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιαν. 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου**

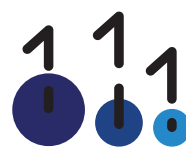
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

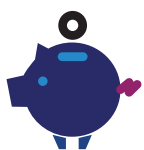
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προσιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

